

HOMES D'ALFONSO GUERRA EN LA CREU ROJA: COM ACTUEN (i II)

Ni desmilitarització ni democratització

Des que persones vinculades al Partit Socialista han anat ocupant llocs de responsabilitat en la Creu Roja, s'ha sentit a parlar molt de la «democratització», «modernització» i «desmilitarització» de l'ens benèfic. A la pràctica, però, els resultats d'aquests tres conceptes no apareixen tan clars com sobre el paper.

Eduard Company

El 15 de gener de 1978, en l'atemptat a la Scala de Barcelona; o el 5 de juliol de 1978, en l'explosió del càmpig Los Alfaques a les Cases d'Alcanar; o el 23 de maig de 1981, en l'assalt al Banco Central a la Plaça de Catalunya de Barcelona; o el 13 de juny de 1982, en els mundials d'Espanya de futbol; o el 7 d'agost de 1986, en l'incendi de la muntanya de Montserrat, etc. En aquestes dates — i moltes altres —, per la naturalesa dels fets que van ocórrer, la intervenció de la Creu Roja va ser, com sempre, valuossíssima. Creu Roja que, gràcies al seu voluntariat, coordinat, ensinistrat i altruista, va realitzar una tasca eficaç, humanament impagable.

Ara com ara, a finals de la dècada dels vuitanta, segons opinió generalitzada del voluntariat mateix, una actuació com la duta a terme en els exemples anteriors seria impensable. Impensable perquè la cohesió i eficàcia que van arribar a tenir els voluntaris de les antigues *brigades*, ara Unitats de Socors i Emergències, no és la mateixa que la de principis de dècada. Es parla d'una lenta destrucció, en operativitat i nombre, de les Unitats de Socors, que són les que han donat sempre la imatge d'altruisme a la Creu Roja. Sobretot en les actuacions al carrer, en accidents i catàstrofes, ja que han estat perfectament imbricades en

del teixit social. Tot, amb una única finalitat: la *desmilitarització* de l'entitat benèfica.

La *desmilitarització* és un dels tres criteris generals que guien la Creu Roja Espanyola de **Leocadio Marín** —PSOE—, des del seu nomenament el novembre de 1985; els altres dos són la *democratització* i la *modernització*. Això no obstant, poc pot desmilitaritzar-se una entitat no militaritzada. O com s'ha volgut fer creure, dur a terme una depuració de les persones «mi-

litaristes», «afins a l'anterior règim», «paramilitars», «feixistes», o sinònims semblants, els integrants, en suma, de les antigues *brigades*.

¿On són els feixistes?

Aquest és un fet que no s'ajusta a la realitat. Pocs, molts pocs, són els *feixistes* que integraven les Unitats de Socors a principis d'aquesta dècada, sobretot al Principat. I aquests —que no arribaven a un deu per cent de la

totalitat— estaven perfectament *marcats* pels seus companys.

Per entendre el procés cal remuntar-se als temps en què **Enrique de la Mata** era president de l'Assemblea Espanyola de la Creu Roja —fins al 1985—. Enrique de la Mata, ex-ministre de Sanitat durant l'època *Suárez*, representava la part demòcrata-cristiana d'Unión del Centro Democrático. Per la seva banda, a Catalunya, **Rafael Orozco**, president de l'assemblea catalana, pertanyia a Unió Democràtica de

DOMÈNEC UMBERT

Ricard Gutiérrez.

Catalunya, partit també demòcrata-cristià. Si bé la tendència demòcrata-cristiana va dominar en aquesta època les distintes assemblees de l'estat, no va fer-ho mai amb la intensitat amb què en l'actualitat ho està duent a terme el PSOE. Tot i que en seu moment, el 1984, va haver-hi un intent de reforma de la Creu Roja amb aquesta finalitat.

La reforma de la Creu Roja Espanyola va iniciar-se a Catalunya, en concret a l'Assemblea Provincial de Barcelona, que junt amb la d'Alacant era la que tenia més voluntariat. Hi ha hipòtesis que apunten que la UCD, en veure's prop de ser desbordada en totes les eleccions pel PSOE, va voler apropiat-se distintes parcel·les de poder. Una d'elles fou la Creu Roja. I l'elecció de la Provincial de Barcelona —la més *dura*—, una prova a passar; la resta de l'estat, després, seria senzill.

Va crear-se, doncs, el setembre de 1984 l'organigrama de la reforma, que incloïa el nomenament de **Victor Compte** —Unió Democràtica— com a vice-president executiu d'Acció Social. Aquest càrrec se situava jeràrquicament per damunt del cap de les Unitats de Socors, fet que va motivar l'enviament de dos mil telegrams per part dels més de tres mil integrants del cos,

demanant a De la Mata la destitució immediata d'Orozco.

Dels demòcrata-cristians als socialistes

Va ser aleshores quan es va encunyar el terme de *desmilitarització*, en relació a la resposta rebuda per part del voluntariat. Com que la reforma incloïa també el canvi d'uniforme i la substitució de la nomenclatura de la jerarquia militar, va ser senzill utilitzar el sofisma, l'equívoc.

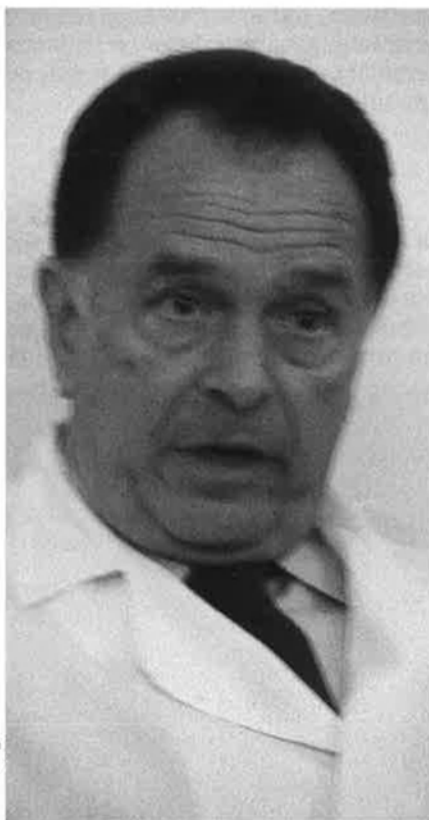
Això no obstant, la *brigada* no estava en contra de la reforma: només en el punt de subordinació a la figura del vice-president d'Acció Social —una retallada de poder—. Al contrari del que es va voler fer creure, dels tres mil voluntaris barcelonins —sense incloure els que feien el servei militar a la Creu Roja—, més d'un noranta per cent eren catalans i una gran part d'ells provenien del moviment *escolta*, tan arrelat al Principat. I la jerarquia es demanava per raons d'operativitat, al marge que fos la militar o qualsevol altra.

Dimitits Compte —juny del 1985—, i Orozco —novembre del mateix any—, i amb De la Mata al cap de la Creu Roja Internacional, la *brigada*, en part gràcies als dos mil telegrams, havia guanyat la batalla de la reforma. Aspecte del qual Ricard Gutiérrez, el nou president de l'Assemblea Catalana, va prendre bona nota, justament per a no cometre els errors dels seus antecessors. Amb un bon suport polític —ex-CCOO, ex-PSUC, i PSC-PSOE—, Gutiérrez va continuar la *desmilitarització*, envoltant-se acuradament de persones afins al PSC-PSOE i PSOE, i ajudant-se de la *modernització* i la *democratització*.

1000 baixes oficials

La *desmilitarització* del PSOE se centra en l'entrada en vigor del Reglament General Orgànic de la Creu Roja, fet que al febrer d'enguany obligava a reconèixer a Ricard Gutiérrez la donada de baixa, sols a l'assemblea de Barcelona, de més de mil voluntaris en els últims tres anys. A causa, segons el president, «del pas d'un sistema autoritari a un altre d'autonòmic i democràtic». Altres fonts assenyalen que la xifra de baixes en el voluntariat és superior als mil reconeguts per Gutiérrez, ja que a molts no se'ls ha acceptat encara la dimissió i continuen per tant en les llistes oficials, amb l'objectiu d'*inflar-les*.

La certesa, però, és que dels caps i oficials de les *brigades*, que el 1981 ascendien a 129 al Principat, en l'actua-

Vicent Mirabet.

litat, en actiu, no arriben a 10; i que el cos facultatiu, de 75 voluntaris que hi havia el 1981, ara en resten només 2. Igualment es pot comprovar com llocs de socors de la Creu Roja a les carreteres catalanes s'han anat tancant: Castelldefels, Monistrol de Montserrat, el Garraf, Santa Fe de Montseny, etc. Segons es diu, per falta d'efectius humans.

La deserció de gran part de voluntaris ja es preveia en l'estudi oficial que l'abril del 1987 va encarregar l'assemblea de Barcelona a l'empresa Line-Staff sobre el voluntariat de Barcelona. En l'estudi quedava reflectit el nivell de desànim dels, aleshores, voluntaris. Textualment i oficialment: «La difusió en els mitjans de comunicació sobre l'estructura *paramilitar* ha afectat profundament (el voluntariat) per la generalització que suposa»; «Es critica (els voluntaris a la Creu Roja) fonamentalment la falta de mitjans, aspectes d'organització i coordinació interna, i la falta d'imatge externa. Aquesta situació genera un sentiment d'abandó, tant moral (falta d'informació, desprestigi social, falta de suport de l'Assemblea, etc.), com a nivell material (instal·lacions precàries, deteriorament dels equipaments, logística i intenció pèssimament cuidada)».

Uns voluntaris que, com a voluntaris, no van cobrar mai res de la Creu Roja.

Quadruplicar pressupostos

Un any després, el 1988, l'assemblea catalana destinava 100 milions de pessetes per finançar la campanya «Viu una història d'amor», amb la intenció de captar nous voluntaris.

La *desmilitarització* ha vingut acompanyada de la *modernització*. Modernització que rep la crítica de «burocratització». Concretament hi ha indicis prou sòlids per a afirmar que l'estructura burocràtica de l'Assemblea Catalana de la Creu Roja Espanyola s'ha desenvolupat exageradament. L'un, el canvi del cotxe oficial de Ricard Gutiérrez tan bon punt aquest va arribar a la presidència. Un flamant Renault 25, l'última moda en matèria automobilitàstica quan fou adquirit. I l'altre, el luxe de la nova seu, a Reina Elisenda, Barcelona. Segons l'estudi de Line-Staff, el voluntariat crítica «la imatge negativa de l'Assemblea i el seu president, tant pels canvis introduïts (nova seu, nou cotxe, etc.) com per la imatge de *pas cap a càrrecs més alts i polítics*».

Aquestes fets serien intrascendents si no vinguessin avalats pels pressupostos assemblearis. Les despeses de l'assemblea de Girona, el 1988, solament de personal, ascendien a 10,4 milions de pessetes; les de Lleida, a 38,5; les de Tarragona, a 33,9; les de València, a 57,1. Les de l'Assemblea Provincial de Barcelona també només de personal, s'enfilaven a 1.173,8 milions de pessetes.

Globalment, les despeses de l'Assemblea Provincial de Barcelona, sense comptar els hospitals, sumaven, el 1988, 2.176,4 milions de pessetes. El mateix pressupost, per al 1985, durant l'època Orozco —la demòcrata-cristiana— es reduïa a 580,9 milions de pessetes, gairebé tres quartes parts menys. La quadruplicació pressupostària s'ha dut a terme en només tres anys, de 1985 a 1988. Coincidint amb l'assumpció de la presidència de Ricard Gutiérrez.

Subvencions i partits

Comparativament, els pressupostos globals per a les assemblees provincials dels Països Catalans, per al 1988, han estat bastant equilibrats. La de València, va ascendir a 173 milions de pessetes; la d'Alacant a 219 milions; la de Castelló a 130 milions; i la de Mallorca a 90 milions. Molt lluny, com pot veure's, dels 2.176,4 milions de la de Barcelona.

Quant a Barcelona, a més, l'assemblea està en negociacions per vendre la seu de Reina Elisenda al consolat dels

Estats Units, per una xifra que volta els 1.000 milions de pessetes. Seu que en va costar, en el seu moment, aproximadament uns 200. Consultat el consolat nord-americà, aquest ha confirmat les negociacions.

La diferenciació, això no obstant, entre les distintes assemblees provincials dels Països Catalans queda marcada per la fragmentació autonòmica. En concret, a causa del distint signe polític que governa la Generalitat valenciana i la Generalitat catalana —PSPC-PSOE i CiU, respectivament.

Convergència i Unió, al cap de la Generalitat de Catalunya, ha anat restringint les subvencions a les assemblees provincials del Principat. Dels 80 milions que va atorgar a la Creu Roja el 1987, va passar-se a 60 milions el 1988; 20 milions de reducció. Paral·lelament, les diputacions i els ajuntaments catalans —PSC-PSOE, en la seva majoria—, el 1987, en concepte de subvencions donaven a l'entitat benèfica 15 i 25 milions, respectivament; el 1988 els ajuntaments van quadruplicar la xifra, 103 milions, i les diputacions la van duplicar, 39 milions.

Eleccions complexes

No és el cas, evidentment, de les assemblees del País Valencià. Les assemblees provincials d'Alacant, Castelló i València mantenen unes excel·lents relacions amb la Generalitat, les diputacions i els ajuntaments. A tall d'exemple, l'assemblea de València, que presideix **Vicent Mirabet Ippólito** —simpatitzant del PSPV-PSOE, malgrat que duu 12 anys en el càrrec i des dels divuit anys que és a la Creu Roja—, ha rebut de la Generalitat (Conselleria de Cultura, Educació i Ciència, Conselleria de Treball i Seguretat Social, i Generalitat), el 1988, prop dels 58 milions de pessetes, i gairebé 4 milions de l'Ajuntament de València.

Quant a la *democratització*, el tercer criteri d'actuació de la Creu Roja de Leocadio Marín, presenta aspectes confusos. En primer lloc, a nivell reglamentari. El procés electoral a la Creu Roja és llarg i té un doble sentit: va de la base a la cúpula i després inicia el camí invers. Es a dir, s'escullen els vocals de les assemblees locals, que per la seva banda elegeixen els de les assemblees provincials; aquests, els de les assemblees autonòmiques que, per la seva banda, escullen els de la nacional. D'una terna presentada per aquesta última, el govern de l'estat elegeix el president de l'Assemblea General. Després pel sistema de ternes, es fa el

DOMÈNEC UMBERT

DOMÈNEC UMBERT

Punts de la Creu Roja a Monistrol i Castelldefels, actualment tancats.

procés invers. Per tant, pot molt bé succeir que el vocal de l'Assemblea Local amb més vots no surti escollit com a president, en benefici de qualsevol dels altres dos candidats de la terna.

Democratització dubtosa

Aquest mecanisme electoral es pot exemplificar amb el cas de l'Assemblea Local de Girona, únic lloc on ha saltat el resultat sorpresa en les eleccions del passat 6 de maig.

El president era **David Marca**, fins que va ser «obligat a dimitir», segons les seves paraules, en benefici de **Josep Cristòfol**, del PSC-PSOE. Aquest, ràpidament va envoltar-se de persones afins políticament: **Mercè Mas**, la seva dona; **Xavier Cristòfol**, el seu fill; **Joan Carles Guerrero**, cunyat de Xavier Cristòfol; **Pilar Codina**, dona del tinent d'alcalde de Girona; **Miquel Miras**, **Rafael Mas**, **Manuel Boada**, **Ma. Mercè Gumbau**, etc. Tots ells vinculats al PSC-PSOE.

En les eleccions locals, David Marca va derrotar, per un ample marge de vots, Josep Cristòfol, fins al punt que aquest i la globalitat del seu equip van

presentar la dimissió sense esperar el termini que marca el procés electoral. David Marca restava com a vocal electe, però els càrrecs abandonats per Cristòfol i el seu equip quedaven vacants. Per a cobrir-los, Ricard Gutiérrez va autoanomenar-se president en funcions de l'Assemblea Local de Girona, fins a principis de l'any que ve, quan finalitzi el procés democràtic.

Pel sistema de ternes, hi ha la possibilitat que David Marca no sigui escollit president de l'Assemblea Local de Girona, ja que haurà de competir amb els altres dos candidats de la terna, elecció que anirà a càrrec del president de l'Assemblea Provincial.

Entre aquesta possibilitat i tal com s'explicava en la primera part del present reportatge (EL TEMPS, núm. 263), en relació als canvis de càrrec de cara a les eleccions que, encara en vigència l'anterior reglament, es van anar succeint al llarg i ample de les distintes assemblees de la Creu Roja —persones afins al PSC-PSOE i PSOE—, la *democratització* de la Creu Roja presenta, pel cap baix, indicis que no tot és tan clar com es pretén fer veure. □